

İcmal Məqalə

Öz boyu hündürlüyündən yastı səthə yıxılma zamanı əmələ gələn xəsarətlərin mexanizminin araşdırılması

Bunyatov M.O., Dadaşov S.Q., Mevliyev Ə.B.¹

¹ Azərbaycan Tibb Universiteti. Məhkəmə təbabəti kafedrası.

Nəşr tarixi: avqust 2018

*Addresses for Correspondence : Prof.Balakishi Hüseyinov, 41, S.Vurgun street, Baku, AZ1022, Azerbaijan Medical University, Department of Human Anatomy, Email: medun91@mail.ru

Açar sözlər : Məhkəmə-tibb ekspertiza, xəsarətlərin morfologiyası.

Məhkəmə-tibb ekspertizası təcrübəsində xəsarətlərin əmələ gəlmə mexanizminin təyini çətin və az öyrənilən sahələrdəndir. Xəsarətlərin xarakterinə təsir edən müxtəlif növ xarici amillərdən daha çox küt əşyalarla yetirilən xəsarətlərin əmələ gəlmə mexanizminin təyini çətinlik yaradır. Xəsarətlərin morfologiyasının ətraflı öyrənilməsi, ümumi əmələ gəlmə mexanizminə təsir göstərən kompleks şərtlər bu məsələlərin həllində ekspertin imkanlarını genişləndirir. Öz boyu hündürlüyündən yastı səthə yıxılma zamanı əmələ gələn xəsarətləri, küt əşyalarla yetirilən, hərəkətdə olan nəqliyyat vasitəsindən yıxılma, qarşılıqlı dava-dalaş zamanı yetirilmiş xəsarətlərdən ayırmaq lazımdır.

Araşdırmalar zamanı məqsədimiz yastı səthə yıxılma zamanı törənən xəsarətlərin əmələ gəlmə mexanizmini və morfologiyasının bəzi tipik və tez-tez rast gələn növlərini aşkarlamaq idi. Bu məqsədlə "MTE və PA" ETTB-nin arxiv materiallarından 90 hadisə araşdırılmışdır. Yıxılmalarda törənən xəsarətlərin ümumi sayından, əsasən ətrafların xəsarətləri çoxluq təşkil edirdi (41%), onlardan baldır nahiyələrinin zədələnməsi (29%) təşkil edirdi. İkinci yerdə başın xəsarətləri gəlirdi (30%). Başın və aşağı ətrafların xəsarətlərinin tez-tez rast gəlməsinin səbəbi onların törəndiyi şəraitdən asılıdır.

Aparılan müayinələrə əsasən belə nəticəyə gəlmək olar ki, öz boyu hündürlüyündən yastı səthə

yıxılma zamanı xəsarətlərin əmələ gəlmə mexanizmi, əsasən yıxılmanın gözlənilməz olması, müdafiə hərəkətlərinin olmaması, yıxılan yerin relyefi və s. asılıdır.

Maliyyə mənbəyi : yoxdur.

Maraqların toqquşması : yoxdur.

Ədəbiyyat siyahısı

1. Gill JR. Fatal descent from height in New York City. J Forensic Sci. 2001;46:1132–1137.
2. Li L, Smialek JE. The investigation of fatal falls and jumps from height in Maryland. Am J Forensic Med Pathol. 1994;15:295–299.
3. Shaw KP, Hsu SY. Horizontal distance and height determining falling pattern. J Forensic Sci. 1998;43:765–771.
4. Gupta SM, Chandra J, Dogra TD. Blunt force lesions related to the heights of a fall. Am J Forensic Med Pathol. 1982;3:35–43.
5. Harvey PM, Solomons BJ. Survival after free falls of 59 m into water from the Sydney Harbour Bridge 1930–1982. Med J Aust. 1983;1:504–511